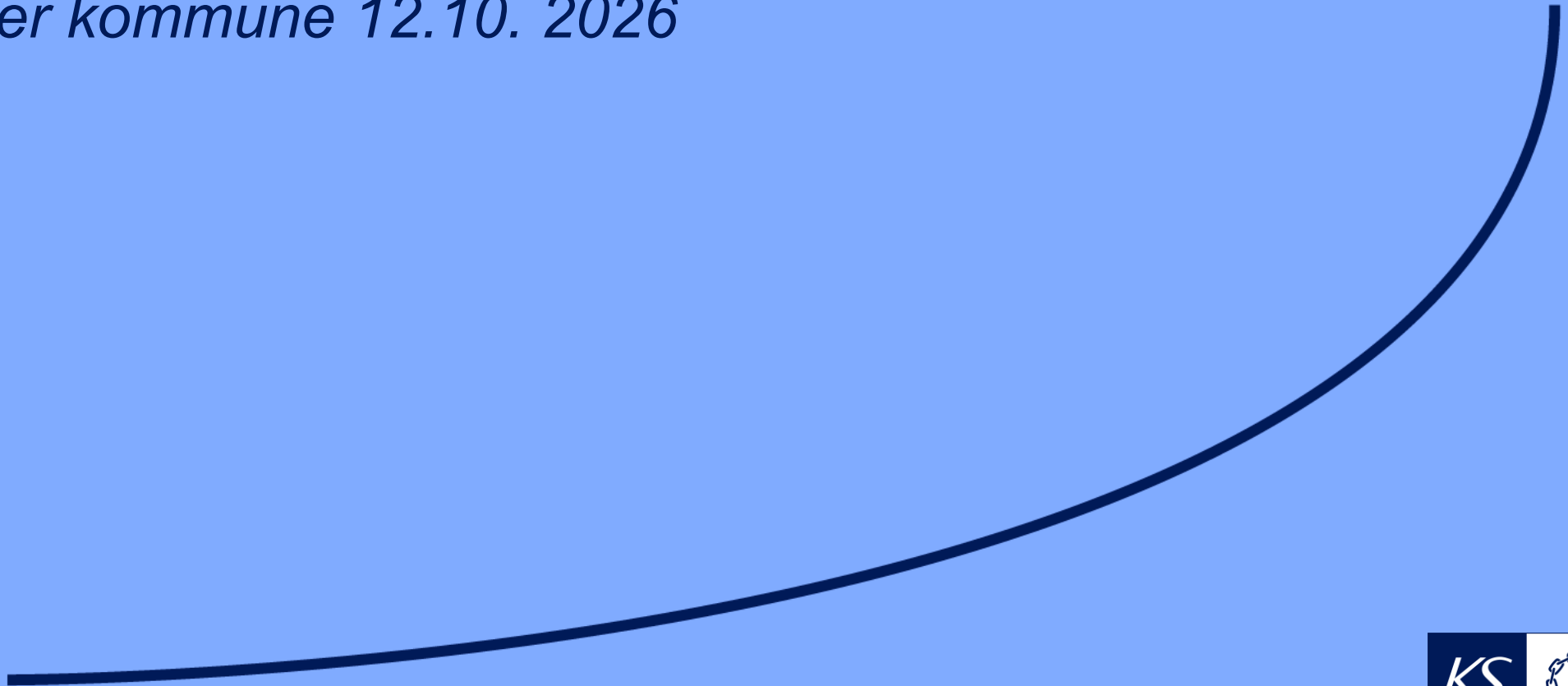

KS Folkevalgtprogram

Færder kommune 12.10. 2026

27

23

Dagens plan

1. *Velkommen*
2. *Samspill og trivsel i kommunestyret*
3. *KS «Valgløfte» – betydningen av en god tone inn i valgkampen*
4. *Politikk og administrasjon – roller, samspill og arbeidsdeling*
5. *Hva blir viktig for kommunestyret i det året som gjenstår av perioden*
6. *Dokumentasjonsplikt for folkevalgte*

Lunsj klokken 11.30 og slutt for dagen klokken 15.30

Temadag Folkevalgtprogrammet 25. nov. 2024

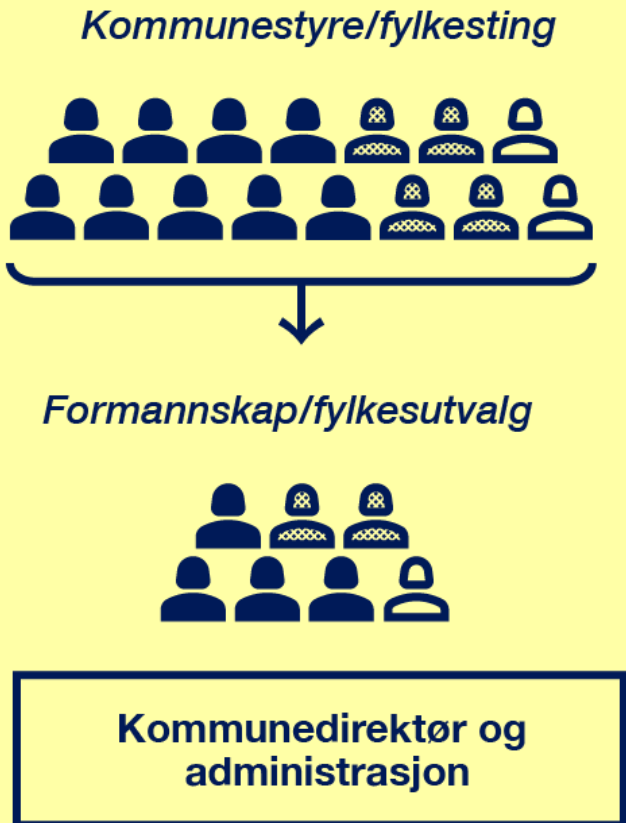
Samspill og trivsel i kommunestyret

2

Hvorfor er kulturen i kommunestyret så viktig?

En god kultur er viktig for et godt lokaldemokrati
En god kultur er også avgjørende for et godt samspill mellom de folkevalgte og med administrasjonen.

Formannskapsmodellen

- Ideal: Kompromiss og enighet
- Formannskapet speiler kommunestyrets sammensetning
- Kommunedirektøren er ansvarlig for å utrede saker

Hva bør kommunestyret være ekstra oppmerksomme på?

- Å ha respekt for hverandre
- Å holde seg til saken
- Å gi rom for god humor
- Å diskutere sak og ikke person
- Å gi berettiget ros
- Å la alle slippe til
- Å søke kompromisser i store saker
- Andre forhold?

Hva bør ordføreren være ekstra oppmerksom på?

- Å være ordfører for hele kommunestyret
- Å sørge for ryddig møteledelse
- Å sikre ryddige avstemminger
- Å gi informasjon til alle

Hva bør kommunedirektør og administrasjonen være ekstra oppmerksomme på?

- Å være godt forberedt
- Å sørge for at sakene er godt opplyst
- Å plassere større saker i et årshjul som er kjent for alle
- Å gi tydelig informasjon til kommunestyret
- Å gi tydelig og god informasjon til innbyggerne

Viktige rammer å vurdere?

Formelle rammer	Uformelle rammer	Fysiske rammer
• Møtetidspunkter (dag, kveld osv) • Hvordan er sakslista satt opp? • Debattklima • Vedtaksmøter eller politiske verksted?	• Hilser vi på hverandre når vi kommer? • Kommer vi tidsnok? • Snakker vi sammen i pausene på tvers av partier? • Er det felles bespisning?	• Møtelokalet • Møblering i rommet • Ventilasjon og lys • Universell utforming i lokale og adkomst

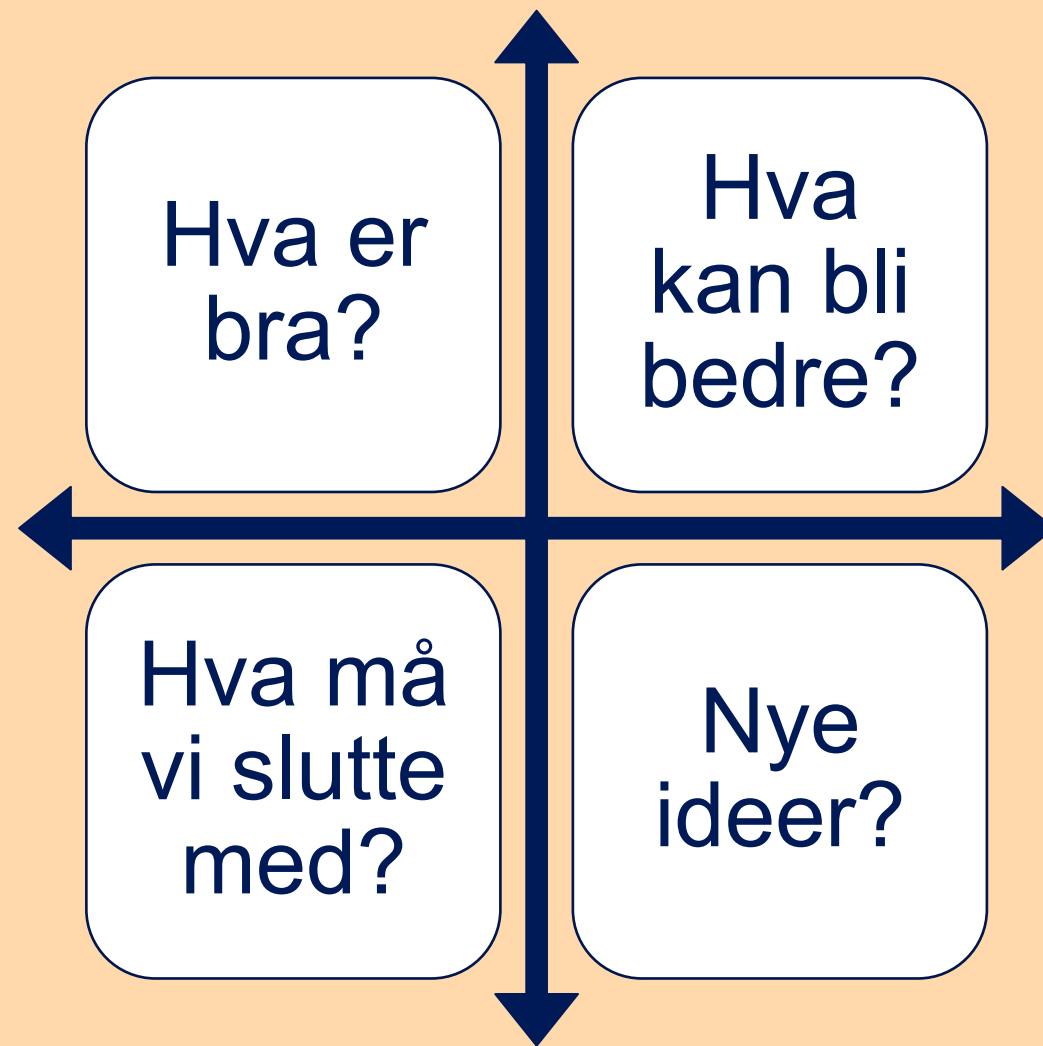

Foto: Siv Dolmen

Hvordan har det gått så langt i perioden.....?

Samspeilet mellom folkevalgte i
Færder kommune så langt i
valgperioden.

Hva påvirker folkevalgtes motivasjon?

- Handlingsrom
- Innflytelse
- Arbeidsvilkår
- Hatytringer, trusler og plagsomme henvendelser

Kilde: Telemarksforskning rapport nr. 636
Lokaldemokrati og lokalpolitikeres
arbeidsvilkår

23 ~ 27

Foto: KS

Hva kan vi gjøre for å sikre at alle folkevalgte er motiverte for oppgaven det siste året av valgperioden?

Valgløftet 2027

- Oversendt alle landets kommuner og fylkeskommuner
- Oppfordring til å vedta i kommunestyret og fylkesting

VALGLØFTET 2027

Folkevalgte ser hver dag hva lokaldemokratiet betyr for innbyggerne i Norge. Vi verner om en sann og faktabasert debatt, respekt for hverandres synspunkter og en ærlig kommunikasjon med innbyggerne. På den måten viser folkevalgte at demokratiet fungerer. Det er viktig når vi vet at altfor få av verdens befolkning nå bor i et liberalt demokrati.

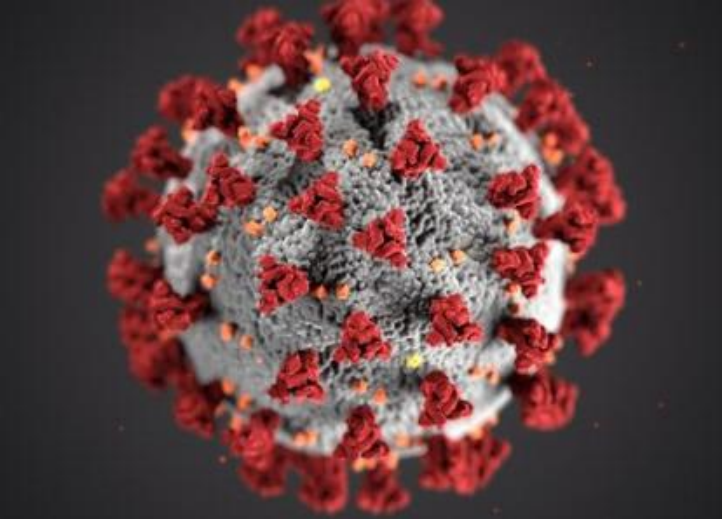
Kommuner og fylkeskommuner står i betydelige omstillinger. Alle må forberede seg på at det blir endringer fremover. Det stiller store krav til folkevalgte. En god og respektfull tone i krevende debatter er ekstra viktig i en tid med økt sårbarhet for uønsket påvirkning.

Folkevalgte som går foran som gode rollemodeller, bidrar til å sikre demokratiet – både som styringsform og levesett. Slik bygges også den beredskapen som trengs for å stå imot krefter som vil svekke vårt demokrati.

- **Vi sier ja til:**
Faktabaserte og sannferdige debatter med god meningsbryting og argumentasjon.
- **Vi vil bidra med:**
Åpenhet og kunnskap i diskusjoner og debatter.
- **Vi skal bidra til:**
En saklig og respektfull tone også i digitale kanaler.
- **Vi vil være bevisste om:**
Uønsket påvirkning og desinformasjon i den offentlige debatten.
- **Vi sier nei til:**
Hets, mobbing, trakassering og personangrep.
- **Vi skal vise respekt for:**
Hverandres synspunkter og ta avstand fra uakseptable ytringer mot andre folkevalgte, uavhengig av politisk tilhørighet.

Folkevalgtes roller i krevende tider

3

Ber Kommune-Norge ta fra barn og unge – og gi til eldre og syke

Statsforvalter Bent Høie ber lokalpolitikkerne komme i gang med å flytte penger og ansatte fra barnehager og skoler, og over til omsorg, pleie og eldre.

Lytt til saken • 8 minutter

1X

i

De folkevalgtes roller

Ombudsrollen innebærer å:

- Representerer det politiske partiet dere er valgt inn for
- Er lydhøre overfor og representerer innbyggernes synspunkter mellom valgene
- Representerer enkeltindivider eller grupper av innbyggere i tråd med ombudsrollen
- Ombudsrollen vil ofte innebære at dere forholder dere til enkeltpersoner eller grupper av innbyggere.

NB!

- Når dere utøver ombudsrollen, er det viktig å være bevisst på at ønsker må sees i sammenheng med helheten.
- Vær også oppmerksom på at det alltid vil være grupper som ikke hever stemmen i den lokale debatten. Deres meninger, interesser og behov skal du som folkevalgt også ta hensyn til.

Lederrollen innebærer å:

- Fronte kommunen i offentlige sammenhenger
- Være visjonær, strategisk og innovativ
- Sette dagsorden og formulere mål
- Finne løsninger på utfordringer
- Holde nær kontakt med administrasjonen
- Skape oppslutning om de løsningene som er valgt
- Bygge, utvikle og styrke lokalsamfunnet

Hva krever lederrollen av oss i vanskelige tider?

- Hva er realistisk med de ressursene vi har?
 - Må vi justere forventningene våre?
- Hvordan får vi forståelse for vanskelige beslutninger?
- Hvordan vil det påvirke dialogen med lokalsamfunnet?
- Være ærlige om hva som venter oss?

Hvordan håndterer vi rollene?

Hvordan skal dere gripe an lederrollen
når vanskelige valg må gjøres?

- Kjennetegn ved «omstillingspolitikeren»
 - Ser innovasjon og digitalisering som nødvendige prosesser
 - Tåler å stå i usikkerhet, og hopper ikke på første tog som går
 - Har mot til å si vi ikke kjenner løsningen på forhånd
 - Gir tid og rom for å utforske hvordan problemer er viklet inn i hverandre
 - Hvis nødvendig, søker løsninger utenfor det tradisjonelle
 - Ser verdien av å gå inn i prosesser som kan oppleves ukjente og uvante
 - Spiller på lag med administrasjonen, og er opptatt av gjensidig respekt og forståelse
 - Ønsker å finne nye samarbeidspartnere som kan være med og løse utfordringene
 - Er nysgjerrige på å involvere innbyggere, næringsliv og akademia på nye måter

4

Roller, samspill og arbeidsdeling- politikk og administrasjon

Ett lag med felles oppdrag – ulike roller

Folkevalgte og administrasjonen må spille på lag for å løse kommunens samfunnsoppdrag.

Et godt samspill krever gjensidig respekt og aksept for hverandres roller. Tillit er helt sentralt.

Spill hverandre gode!

Kommunestyrets oppgaver og ansvar

Kommunestyret er det øverste organet i kommunen

Kommunestyret treffer vedtak på vegne av kommunen

Kommunestyret kan delegere myndighet til å treffe vedtak til andre folkevalgte organer, ordføreren eller kommunedirektøren

Kommunedirektørens oppgaver og ansvar

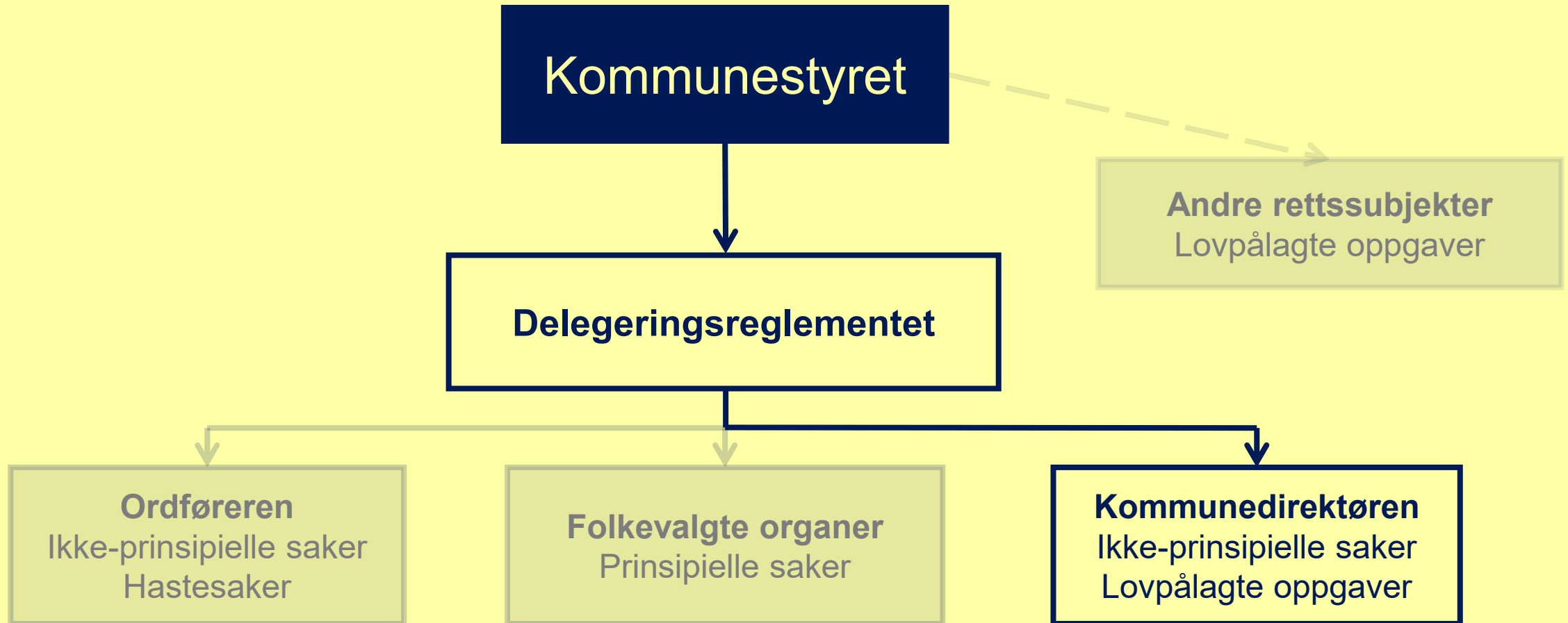
Lede den samlede administrasjonen

Utrede saker som skal behandles i folkevalgte organer

Iverksette vedtak

Internkontroll og rapportering

Delegering gir tydelige oppgaver og ansvar

Kommunedirektørs perspektiv på samspill politikk-administrasjon

Tiltak for god samhandling

- Godt politisk klima
- Omforent rolleforståelse
- Evalueringer av delegerings- og innstillingsreglement
- Gode rutiner for rapportering
- Lage gode prosesser - når skal folkevalgte involveres?
- Tydelige vedtak
- Åpne møteplasser for samtaler mellom de folkevalgte og administrasjonen
- Samme informasjon til alle folkevalgte til samme tid

23 ~ 27

Er saken godt nok utredet?

- Kommunedirektøren har en utredningsplikt
- Faglig/administrativ logikk vs. politisk logikk
- Er all relevant informasjon med i saken?
- Mener kommunestyret at saken er godt nok utredet?
- Faktisk og rettslig grunnlag **23 – 27**

Et samarbeid preget av respekt og tillit er en forutsetning for god styring

De folkevalgtes rolle i økonomistyring

- **Utforme politikken**, prioritere og fatte vedtak med økonomiske konsekvenser
- Ivareta det **overordnede ansvaret** for kommunens økonomi
- **Følge opp eventuelle budsjettoverskridelser, avvik og uforutsette hendelser som meldes** fra kommunedirektøren

Administrasjonens rolle i økonomistyring

- **Følge opp og iverksette** prioriteringene og vedtakene som blir besluttet av de folkevalgte
- Ha det daglige, **operative ansvaret** for kommunens økonomi
- Ivareta et selvstendig ansvar for å **varsle de folkevalgte** ved fare for budsjettoverskridelser, avvik, og uforutsette hendelser.
- Legge fram **konkrete, realistiske forslag** til å få balanse i kommunens økonomi

Rammestyring eller
detaljstyring?

Rammestyring eller detaljstyring

Sandvik kommunestyre vedtar kommunens budsjett på rammenivå. Hvert av de store tjenesteområdene helse og omsorg, oppvekst, teknikk og samfunn, kultur og inkludering og fellestjenester får tildelt en budsjettramme fra kommunestyret. Budsjettrammen disponeres av kommunens administrative ledelse, som rapporterer tilbake til kommunestyret om driften og den økonomiske statusen gjennom tertialrapporter og årsmeldinger.

Innenfor teknikk og samfunn har administrasjonen klart å skaffe seg handlingsrom innenfor tildelt budsjettramme til å ansette en ny medarbeider knyttet til kommuneplanens samfunnsdel og -arealdel. Det har lenge vært knapt med ressurser på dette fagfeltet og oppdatering av planene har stadig blitt utsatt. Kommunedirektøren omtaler denne kommende ansettelsen i sin økonomirapportering til kommunestyret.

Ved behandling av økonomirapporten tar en folkevalgt ordet. Hun sier at hun har hørt fra mange i næringslivet i kommunen at det er så treg og dårlig saksbehandling innenfor byggesak. Hun foreslår derfor at kommunedirektøren heller bør bruke de frigjorte midlene innenfor rammeområdet til å ansette en kompetent og serviceorientert byggesaksbehandler.

Hvordan ville du stille deg til et slikt forslag?

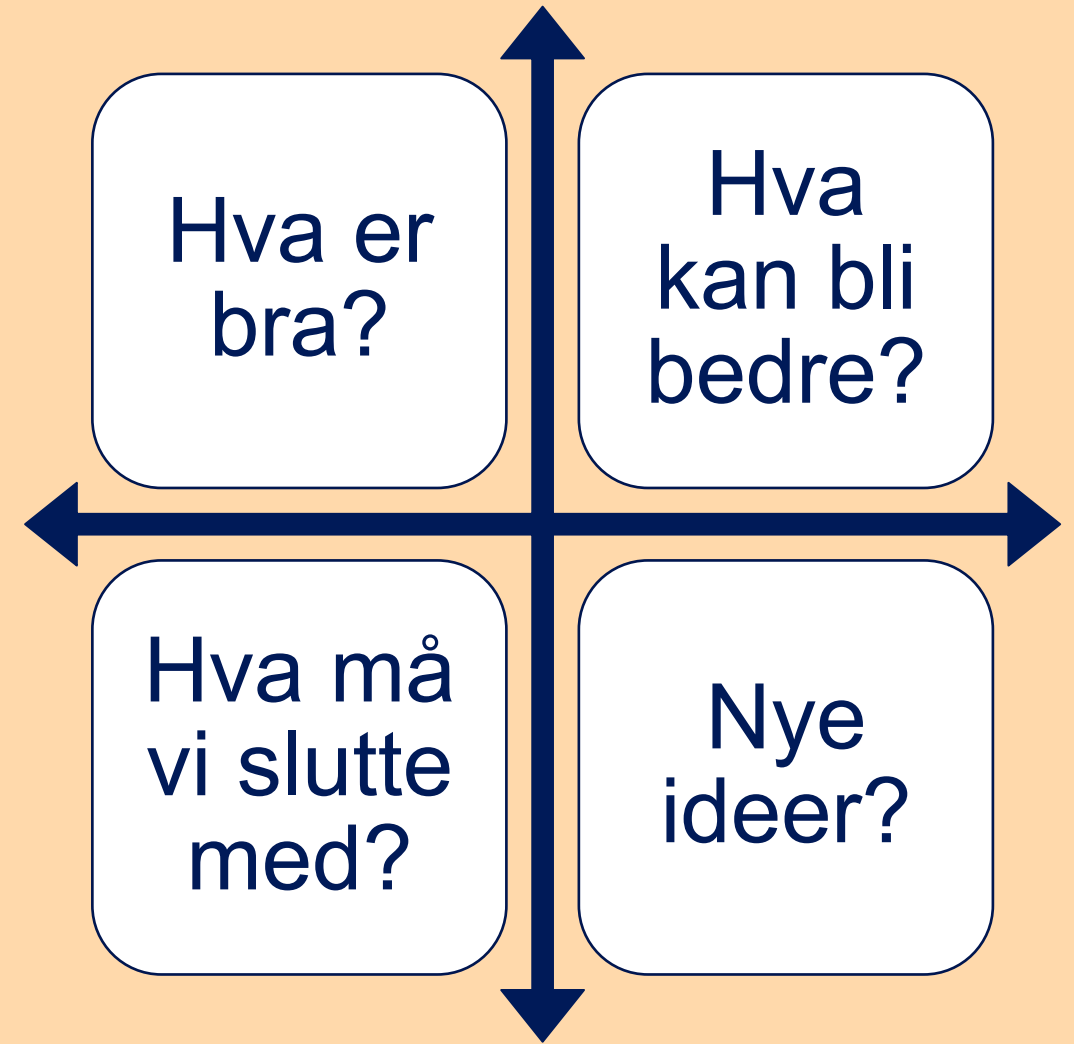
Rammestyring gir handlingsrom for kommunedirektør innenfor tildelte rammer.

- Hvordan bør dette handlingsrommet forstås i praksis?
- I hvilke situasjoner mener dere at kommunestyret bør involveres – og hvorfor?

- Samarbeid folkevalgte og administrasjon

Samspeillet med administrasjonen

Noter ned stikkord i hver av boksene

**Hvordan sikre at vi ikke
stopper utviklingen av
kommunen i et
valgkampår?**

5

23

27

Spørsmål eller
kommentarer før vi
avslutter for i dag?

23

27

Evaluering

Prosessveiledere:

Egil Johansen

23

27

Takk for meg

KS ønsker lykke til

23

27

Pause

Lunsj